

Het geknetter in
de sterren

Van Jón Kalman Stefánsson verscheen eveneens
bij Ambo|Anthos uitgevers

Hemel en hel
Het verdriet van de engelen
Het hart van de mens
Hemel en hel / Het verdriet van de engelen /
Het hart van de mens (trilogie)
Vissen hebben geen voeten
Iets ter grootte van het universum
Het verhaal van Ásta
Zomerlicht, en dan komt de nacht

Meld je aan voor onze nieuwsbrief om op de hoogte te blijven van
de nieuwste boeken van Ambo|Anthos uitgevers via
www.amboanthos.nl/nieuwsbrief.

Jón Kalman Stefánsson

Het geknetter in de sterren

Vertaald uit het IJslands
door Marcel Otten

Ambo|Anthos
Amsterdam

De uitgave is mede tot stand gekomen met een subsidie van het Nederlands Letterenfonds.

De vertaler ontving voor deze vertaling een projectsubsidie van het Nederlands Letterenfonds.

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

This book has been translated with financial support from:

ICELANDIC LITERATURE CENTER

ISBN 978 90 263 5214 0

© 2003 Jón Kalman Stefánsson

Published by agreement with Copenhagen Literary Agency ApS, Copenhagen

© 2021 Nederlandse vertaling Ambo|Anthos uitgevers, Amsterdam en Marcel Otten

Oorspronkelijke titel Snarkið í stjörnunum

Oorspronkelijke uitgever Bjartur, Reykjavík

Omslagontwerp Marry van Baar

Omslagillustratie © Iza Łysoní / 500 px Prima / Getty Images

Foto auteur © Einar Falur Ingólfsson

Verspreiding voor België:

Veen Bosch & Keuning uitgevers nv, Antwerpen

Eerste deel

Eerste hoofdstuk

Ik woon in een flatgebouw in de stad Reykjavík en de flat is de hoogste in een rij van vier. Ik woon op de begane grond, links in het trappenhuis op nummer 54, in een driekamerwoning plus een kamertje zonder ramen, een balkon en beneden in de kelder een bergruimte. Voor de flat is een parkeerterrein en als je 's avonds of misschien op zondag naar buiten kijkt, kun je onder ons keukenraam een Trabant zien staan en op zijn rode dak kijken. Voorin in de auto ligt een troffel.

Schuin tegenover de flat staat een groot gebouw van twee verdiepingen, met erin de stomerij Björg, een boekwinkel en een kapperszaak met reusachtige ramen in het souterrain die tot de hoek lopen. Op warme zomerdagen staat de kale kapper in de deuropening en hij slaat met een opgevouwen krant op mijn hoofd als ik vergeet hem goeiendag te zeggen. Naast de kapperszaak is een winkeltje vol kinderkleding en ernaast is een soort grot of hol met een trapgat naar de winkel van Söbekk. Geen deur, alleen dat trapgat en wie pas zeven is moet op z'n tenen staan om naar binnen te kijken. Een paar passen in het hol en je komt bij de toegangsdeur naar de winkel van Söbekk, vervolgens heb je de melkwinkel en dan komt de bakkerij van Böðvar.

Böðvar is net zo kaal als de kapper, maar zo groot en lang dat sommigen bang voor hem zijn. Desondanks geeft hij je soms een warm Deens gebakje dat in je mond smelt, terwijl hij met zijn rode, trieste ogen je mimiek observeert. Böðvar slaapt nooit, het is vele jaren geleden sinds hij voor het laatst heeft geslapen. Hij staart elke nacht in de hete oven en denkt aan iets triests. De slapeloosheid, de hete oven en de trieste gedachten maken zijn ogen zo rood. Je weet nooit wat er in Böðvars brood verstopt zit: een houten lepel, een luciferhoutje, een stuk plastic, een kurk. De vrouwen in de winkel Vogue halen zowel hun neus voor hem op als dat ze een traan voor hem laten. Ze zijn met z'n vieren of vijven, ze zijn allemaal vriendelijk en doen denken aan maffe IJslandse truien. Boven de deur bij hen hangt een van de wereldwonderen: een verlichte reuzenschaar ter grootte van een auto, zo niet een auto dan wel een krokodil. De schaar knipt zonder geluid, dag in, dag uit. Ze knipt en knipt en knipt weliswaar niets, behalve misschien deze herinneringen, want als ik soms 's avonds naar bed ga, geen zeven jaar oud meer, maar bijna veertig, en de slaap zich als een schemerdonker om mij heen legt, zie ik de reuzenschaar diep in de nevel van de tijd knippen.

De schaar

's Nachts knipt de enorme schaar van Vogue de begane grond links uit de tijd en de woning zweeft door het lege heelal als een planeet op zoek naar een zon. De schaar knipt de troffel van mijn vader, knipt zelfs mij, gebogen over de tinnen soldaatjes op de vloer van de woonkamer, ze knipt een vrouw die uit de slaapkamer komt, knipt Pétur met zijn gevoelige handen en

de twee broers, ze knipt overgrootmoeder met haar hoofd als een aardappel, ze knipt en knipt, ze knipt mijn moeder, die mij met vreselijke pijnen ter wereld bracht, ze knipt mijn vader die de helling van Skaftahlíð omlaag gaat, ze knipt mijn opa die de verfladder opstelt en oma, die een Noorse was, ze knipt sneller en sneller, knipt de Vesturgata en overgrootmoeder die zeventien jaar is en geurt als een bergheiling vol heidekruid, ze knipt en knipt diep in de nevel van de tijd, sneller en sneller, ze knipt Snæfellsnes, een zeeman met rood haar, een groot zakenman, een souterrain, ze knipt overgrootvader uit de tijd.

Overgrootvader

Hij was een imposante mens, zei mijn Noorse oma over mijn overgrootvader van moederskant, maar elk bewijs ontbrak daarvoor.

Overgrootvader groeide op in Akureyri in het noorden, waar hij het boekdrukkersvak leerde, en hij kwam rond zijn twintigste naar Reykjavík, kreeg werk in de drukkerij Ísafold en huurde een kleine kamer. Daar kreeg hij een brief van zijn moeder die wilde dat haar zoon vastigheid kreeg, een gezin stichtte en een toonaangevend figuur zou worden. Maar zo'n leven lag hem niet. Ik weet niet hoe het kwam, of er een diepgewortelde onrust achter stak of de avonturierslust van een jongeman, maar Reykjavík zou voor hem slechts een doorgangstation zijn. Hij dacht erover in Reykjavík een paar jaar, twee of drie, te werken, geld te sparen, naar Kopenhagen te gaan en van daaruit de wijde wereld in. Hij wilde op een vrachtschip aanmonsteren, of op een walvisvaarder, een grote rivier stroomopwaarts varen en oerwouden doorkruisen. Een

avontuurlijk leven leiden, dan als oude man naar IJsland terugkeren en als Jón de Indiaganger een boek schrijven. Maar hij werkt in de drukkerij en de jaren verstrijken. Het gaat heel langzaam om een reiskapitaal bijeen te sparen en hij neemt in de weekenden een bijbaantje als gids voor welgestelde burgers op hun tochtjes te paard. Op een van die uitstapjes leert hij Gísli Garðarsson kennen, die later een groot zakenman zou worden.

Het loopt tegen de herfst en als de groep aan de voet van de berg Úlfarsfell is aangekomen, valt Gísli van zijn paard, te dronken om in het zadel te blijven. Het is warm, de zon bestrijkt de halve hemel. De reisgenoten proberen Gísli tevergeefs uit zijn alcoholcoma te wekken, geven het ten slotte op en rijden verder, terwijl overgrootvader wordt opgedragen achter te blijven en voor de man te zorgen, hem uit de coma te wekken en thuis te brengen. De groep is echter amper uit het zicht verdwenen als Gísli overeind komt, weliswaar dronken, maar nauwelijks meer dan boven zijn theewater. Hij haalt een heupflacon uit zijn binnenzak en reikt die overgrootvader aan. Die mensen, zegt hij en hij knikt met zijn hoofd naar zijn reisgenoten, hebben geen ambitie, ze durven amper te leven, maar ik vermoed dat het jou anders zal vergaan. Drink!

Op de terugweg houden ze halt bij twee boerderijen en de reis eindigt in hotel Ísland als de roes alle gewoonlijke remmingen tussen twee volwassenen heeft weggenomen en overgrootvader over zijn jeugd vertelt. Zijn vader was een arme ambachtsman, die bijna nooit zijn geduld verloor, zijn moeder de dochter van de dominee in Glaumbær, een trotse, eerzuchtige vrouw. Ze hadden slechts twee zonen en hun moeder was bereid alles op te offeren om van hen mannen te maken en alles of bijna alles wat ze bezat ging op aan de scholing van

de oudste, helemaal tot aan het gymnasium in Reykjavík. Hij was een veelbelovende student, maar hij raakte aan de drank, werd in het begin van het laatste jaar van school gestuurd en verdronk toen in de stadsvijver – straalbezopen en eerloos.

Hun grootvader, de dominee van Glaumbær, heeft het zijn dochter nooit vergeven dat ze met een arme, eenvoudige man uit het gewone volk trouwde. Hij had voor haar een proost, een herenboer of een districtsvoorzitter in gedachten gehad en hij verachtte zijn schoonzoon, hij minachtte hem totaal. Ik heb hem één keer gezien, zegt overgrootvader tegen Gísli en hij houdt een vinger omhoog: één keer. En weet je wat die man van God gezegd moet hebben toen hij hoorde dat mijn broer verdronken was: ‘Er viel niets anders te verwachten!’

Het is een laatzomernacht, ze proosten, overgrootvader en die Gísli, die rijk zou worden, zou uitblinken, een groot zakenman zou worden. Hij wil ooit als de belangrijkste man door de straten van Reykjavík lopen. De straten van Reykjavík! zegt overgrootvader en hij snuift, buigt over de tafel heen, kijkt zijn nieuwe vriend recht in de ogen en herhaalt wat hij eerder die dag heeft gezegd, over ambitie, over te durven leven.

En toen wist ik dat wij samen nog het een en ander zouden meemaken. Vergeet Reykjavík, want dat is een godvergeeten gat, maar ga de heuvel van Skólavardha op en kijk uit over de zee, daarachter wacht de hele wereld op ons. Waarom zouden we ons leven hier slijten? Ons is één leven gegeven en we moeten dat gebruiken om de wereld rond te reizen. Alleen diegene heeft geleefd die in Italië in slaap is gevallen en in Griekenland wakker is geworden. Ja, die in de Middellandse Zee naar schatten heeft gedoken en in de Stille Oceaan boven water is gekomen. Als je wilt proosten, proost dan daarop!

Overgrootvaders enthousiasme is zo aanstekelijk dat Gísli

meegesleept wordt, het is nacht, ze zijn jong, zo jong en zo strontlazarus. Ze zweren om samen het onbekende te beleven. Maar we moeten ermee beginnen jou eerst goed werk te bezorgen, zegt Gísli vastbesloten, en we vertrekken pas als je genoeg hebt gespaard, want je moet met voldoende proviand aan zo'n avontuur beginnen. Afrika! De Stille Oceaan! brullen ze wat er van de rest van de nacht over is en ze houden pas op als de zon aan de oostelijke horizon in brand staat.

Een paar dagen later is overgrootvader assistent bij een makelaarskantoor geworden en hij blijkt voor dat werk geknipt te zijn. Dat komt door zijn welbespraaktheid, zijn overredingskracht en een flinke portie onbeschaamdheid. Algauw heeft hij zijn eigen werkterrein en hij adverteert in de kranten:

Het grootste aanbod en de meest uitgebreide keuze
in onroerend goed,
bouwterreinen, woningen (vooral in Reykjavík)
en grond in alle landstreken
(vooral in het zuiden en westen van IJsland).

Vaak drinkt hij met Gísli een biertje, maken ze samen in hotel Ísland een fles whisky soldaat – het daartoe meest geschikte etablissement van het land – en besluiten de nacht met de krijgskreet van het leven: Afrika! De Stille Oceaan! De reis laat daarentegen op zich wachten. Gísli trouwt en overgrootvader wordt door de sleur van alledag gevangengehouden.

Een zolderkamer op de Vesturgata

Zoals andere makelaars op het einde van de negentiende en het begin van de twintigste eeuw profiteert overgrootvader van de pech van anderen. Hij koopt huizen of woningen van mensen die in moeilijkheden zijn geraakt en verkoopt ze vervolgens met een goede, evenwel bedenkelijke winst. Maar dat stoort hem niet zo, hij geniet ervan tot de chique burgers van Reykjavík gerekend te worden, door de straten te stappen, lang en slank in een jacquet, waarbij zijn sierlijke, keurig verzorgde handen met een stok met zilveren knop zwieren, een lorgnet en zijn donkere, volle, bijna zwarte haar krult onder een hoed van tweed. Maar ondanks de beste bedoelingen gaat het hem moeilijk af de rol van gegoede burger te spelen. Verschillende zaken verhinderen dat. Als voorbeeld geef ik zijn onderkomen. Iemand van zijn statuur dient een appartement te kopen en degelijk meubilair, maar overgrootvader huurt gewoon een zolderkamer – weliswaar aan de ruime kant – aan de Vesturgata. Eén keer geeft hij toe aan de druk van zijn kennissen en de kringen waarin hij verkeert en koopt hij een klein appartement aan de Bergstaðastræti, vult het met het toepasselijke meubilair, een boekenkast en zelfs een piano. Dan verstrijken een paar weken en elke nacht droomt overgrootvader dat hij op grote diepte op de bodem van de baai van Faxaflói ligt, met het appartement als een reusachtig blok aan zijn rechterbeen. Bleke vissen knagen aan zijn vlees. Aan het begin van de zevende week geeft hij het op, verkoopt het appartement, stopt de boeken in dozen en verhuist weer naar de zolderkamer.

Tweede hoofdstuk

Tinnen soldaatjes zijn klein en hebben weinig slaap nodig. Meestal vallen ze pas tegen de ochtend in slaap of tegen de tijd dat de bergen de nacht loslaten en in het ochtendlicht blauw worden. Dan word ik wakker, ga rechtop in mijn bed zitten, kijk voor me uit en luister naar voeten die in de woonkamer over het tapijt strijken. Gelukkig hebben de tinnen soldaatjes amper meer dan vijftien minuten slaap nodig, soms is het voldoende om intensief aan ze te denken en dan worden ze wakker, vergeten hun onderlinge ruzies, verzamelen zich om mij heen, richten hun geweerlopen op de deur en wachten we tot er niets meer is te horen, behalve onze hartslag.

Als ik al een tijdje wakker ben, gaat bij papa de wekker af, zo luid en plotseling dat het aan een ontploffing doet denken. Papa draait zich op de andere kant, slaat met zijn hand alle kanten op op zoek naar de wekker, met een gezicht alsof men hem van het dak van de flat wil gooien. Vaak sta ik in de deuropening en kijk het tafereel aan, het is interessant om te zien hoe een vredige slaap in een oogwenk kan veranderen in een wanhopig wakker-worden. Een paar minuten later staat papa te plassen, dan is hij al helemaal bezig een metselaar in een witte Trabant met een rood dak te worden.

Gezoem in mijn hoofd

Zo was het vroeger: ik, papa en de tinnen soldaatjes die zich in een Brits en een Duits leger opdeelden, het laatste veruit in de minderheid. Maar dat veranderde allemaal op die lenteochtend toen een vrouw uit de slaapkamer van mijn vader kwam en in de keuken verdween.

Ik zit op de vloer in de woonkamer, kijk de vrouw na en durf me niet te verroeren, net zomin als het hele Britse leger en de jammerlijke resten van de Duitse weermacht. Papa en ik wonen al behoorlijk lang alleen. We waren nog steeds alleen toen ik ging slapen, maar nu is die vrouw er opeens, ze komt uit de slaapkamer en gaat naar de keuken, het water loopt, de ketel wordt op het fornuis gezet. Gerammel in het bestek. Ik slik, de tijd verstrijkt en uit de slaapkamer is geen enkel geluid te horen. Het is zaterdag en ik zit al geruime tijd in de woonkamer, ben zoals gewoonlijk wakker geworden als het nog halfdonker is, ben met mijn tinnen soldaatjes naar de woonkamer geslopen waar een grote oorlog woedt, maar dan komt die vrouw uit de slaapkamer en alles valt stil. Nu wordt de ketel van het fornuis gehaald, dan komt de vrouw uit de keuken, gaat mijn richting op, met een gezicht als een rotswand. Ze blijft een meter van mij vandaan staan. Het zwijgen is zo drukkend dat de ruiten van de woonkamer buigen. Zeg iets, denk ik en dan zegt ze: De havermoutpap is klaar. Haar stem is rauw en dit is de eerste keer dat havermoutpap wordt klaargemaakt in de woning op de begane grond links, maar omdat ik overal in de wereld heb rondgereisd en in andere huizen havermoutpap heb gegeten, weet ik dat ik in mijn leven er niet aan wil. Toch komt het niet bij me op die vrouw te wijzen op zo'n vanzelfsprekend feit, de

vrouw die plotseling en onverwachts als de bliksem is ingeslagen, maar in plaats van de donder schraapt papa in de slaapkamer zijn keel. Ik sta op en loodzware stappen slepen mij naar de havermoutpap, de vrouw gaat voor me de keuken in, het Britse leger komt meteen tot leven en gaat genadeloos tegen de Duitsers in de aanval. En terwijl ik, ondanks protesten van mijn hals en hoewel mijn maag op z'n kop staat, de klonterige havermoutpap naar binnen werk, rennen de moffen doodsbenaauwd over de vloer van de woonkamer. Sommigen roepen naar mij, hun dunne stemmen vragen om gerechtigheid, dit is oneerlijk, ze zijn veruit in de minderheid. Jullie hebben volkomen gelijk, zeg ik, en zodra ik me door die rotte havermoutpap heen heb gewerkt, maak ik van jullie een partizanenleger, dan kunnen jullie de bergen in vluchten, maar pas op voor de trollen, overdag camoufleren ze zich als rotsen waaronder je heerlijk kunt indommelen. Kun je niet meteen komen? Nee, echt niet, jullie snappen er niks van, jullie hebben niet die vrouw over je heen staan, ze heeft vreselijke ogen, ze kijken woest, zelfs Söbeek zou ineenkrimpen als ze zijn kant op zouden kijken. Hoe zijn ze dan? Dat weet ik niet, ze zijn gewoon. Ik ben zeven jaar, heb problemen met rekenkundige reeksen, weet niet welke landen aan Frankrijk grenzen, laat staan Zwitserland, ik ken geen woorden die ogen beschrijven. Hou op met dat geklets en probeer in leven te blijven, misschien lukt het me gauw de havermoutpap soldaat te maken.

Maar ik ben nog steeds in gevecht met de havermoutpap en een woest opspelende maag als mijn vader verschijnt. Hij gaat naar het toilet, doet de deur dicht, dat is voor het eerst in een heel lange tijd dat iemand die deur dichtdoet, ze is ongetwijfeld dankbaar, ze heeft zo lang opengestaan dat ze piept als papa haar dichtdoet. Toch is het in de keuken duidelijk te

horen als hij plast, als de straal in het water van de pot klettert en zo is het geweest sinds ik het me kan herinneren: een dikke straal in het water en je hoort een dreunend, weemoedig geluid.

Volgens mij heeft papa met havermoutpap niet veel op, hij eet als ontbijt altijd roggebrood met boter en koude aardappelen, maar nu werkt hij zonder een kik te geven de havermoutpap naar binnen. We zitten over onze borden gebogen, de vrouw staat bij de gootsteen, met de armen over elkaar, ze kijkt naar buiten. Het zwijgen vult de keuken als watten, eerst aangenaam, maar dan wordt het moeilijk om adem te halen. Papa schraapt zijn keel, hij wil iets zeggen, papa hakkelt, papa zegt bijna tien keer 'Hm', papa geeft me een klopje op de schouder, voorzichtig alsof ik heel broos ben en zegt dan een hele afgeronde zin voordat de dag buiten hem opslokt: Nou ja, ik kan beter voortmaken, het werk wacht!

Dan is hij verdwenen.

De Trabant beneden wordt gestart en de troffel voorin in de auto begint te babbelen. En dan is de havermoutpap eindelijk onder in mijn maag aangekomen, de vernederde maag, de vrouw staat nog steeds bij de gootsteen, ik stuif naar de woonkamer, maak van het armzalige restant van het Duitse leger een dappere, vastberaden bende guerrillastrijders en maak me uit de voeten met bittere verwijten van het Britse leger als een dichte sneeuwjacht in mijn rug: Wil je ons hier op open terrein in de steek laten, wat doen we als die vrouw komt, dat zwijgen van haar is een tijdbom in onze kop, ze heeft absoluut geen respect voor ons, ze denkt dat wij maar onbenullige tinnen soldaatjes zijn, ze... Ik geef geen antwoord, ik vlucht naar buiten, de trappen af, de deur uit en dan neemt de dag mij op, hij is groter dan ik me kan voorstellen.

Ik loop langs het flatgebouw, door de bomenrij die langs de hele heuvelrug ligt en verdwijnt in de verte, ik blijf staan en kijk naar de auto's die de Miklabraut omhoog en omlaag rijden. Dat is een Moskwitsch, dat een Volvo, dat zijn twee Amerikaanse sleeën, ze zijn zo groot en breed dat de Trabant in de kofferbak zou passen. Ik blijf lang kijken. Ik denk na. Ik probeer een woord te vinden voor het gevoel in mijn hoofd.

Alsof iemand haar vergeten heeft

Zo is het nu: in plaats van dat de wekker de stilte openscheurt en papa zich in bed omdraait, komt de vrouw uit de slaapkamer, begint de haver-moutpap klaar te maken en vervolgens schraapt papa in bed zijn keel.

Ik weet niet waar ze vandaan komt, maar ze moet bij papa in de kamer zijn gekomen op een moment tussen het slapen-gaan van de tinnen soldaatjes en mijn wakker- worden, daarom koesterden we geen achterdocht, daarom sloeg ze in als een bliksemschicht, daarom dachten we misschien wel dat ze een kwade geest of een trolvrouw was. Nee, ik weet niet waar ze vandaan kwam, weet alleen maar dat ze er nu is, dat haver-moutpap smerig is, dat ze het twaalfuurtje voor papa smeert, ik weet dat het avondeten dat ze klaarmaakt heel anders is dan wat papa en ik het afgelopen jaar hebben gehad en eerlijk gezegd dat alles anders is dan wat ik vroeger gewend was. Ik maak lange wandelingen en denk na, ik praat met niemand. Maar op de derde ochtend nadat de vrouw als eerste de slaapkamer uit komt, ga ik naar Pétur. Hij woont in het volgende trappenhuis, op nummer 56, op de begane grond rechts. Ik ga naar hem toe en vertel hem over de vrouw.

Ze heeft een blik die harder is dan de vuisten van pestkop Frikki, zeg ik.

Pétur is een jaar jonger, hij is dunner en kleiner dan ik, je ziet meteen dat ik ouder ben en veel sterker; als we naast elkaar staan, ben ik breder in de schouders en langer. Gelukkig kun je niet zien dat Pétur veel meer weet dan ik. Hij kan opeens, zo uit het niets, zeggen: Christoffel Columbus heeft in 1492 Amerika ontdekt, wist je dat? Of je zwijgt hierop hardnekkig of je geeft hem een harde schop tegen zijn scheenbeen. Je weet wellicht dat Amerika aan de andere kant van de oceaan ligt die in de schoolatlas Atlantische Oceaan heet. Je weet dat in Amerika indianen wonen die zo nu en dan 'Ajijajee!' roepen en heel stilletjes kunnen sluipen, maar ik had geen idee dat ze allemaal vergeten zouden zijn geweest tot die Christoffel Columbus ze ontdekte. Daar kun je best triest van worden, het moet erg zijn om vergeten te worden, de indianen zijn doodsbenauwd geweest, maar goed dat Columbus ze ontdekt heeft. Maar dit keer brengt Pétur mij met zijn kennis niet van mijn stuk, nu is hij duidelijk een jaar jonger, hij is alleen maar verbaasd en kijkt mij aan. Pétur vraagt me alles nog eens te vertellen en dat doe ik, maar ik praat zachter als ik in de lange, donkere gang voor Péturs kamer een gebloemde jurk zie glinsteren. Het is zijn moeder, ze heeft altijd een gebloemde jurk aan en meestal trekt ze een zorgelijk gezicht. Péturs vader is geen metselaar, ik weet eigenlijk niet wat hij is, maar hij gaat elke ochtend in een knoertoude auto zitten, met een dunne tas onder zijn arm, met een blauw, corduroy jasje aan, zijn haar als een grijze wolk waaruit sneeuw op zijn blauwe schouders valt.

Ik praat zachter en zeg tegen Pétur: Jij bent zo klein, er is zoveel wat jij niet snapt. En ik vertel meer over de vrouw. Ik praat en praat en maak wilde gebaren.

Dan gaan we naar mijn huis.

Pétur zegt dat in Tsjechoslowakije grote hoeveelheden kolen worden gedolven. Hij zegt dat er een stad is die Moskou heet en dat die ontzettend ver van zee ligt. Dan zegt hij dat ik beslist lieg over die vrouw, dat die vrouw niet bestaat en ook geen haverhoutpap zo dik dat je erop moet kauwen en als ze toch bestaat, dan is ze heel gewoon, dat ze net zoals alle anderen praat en een jurk draagt en dat ze handen heeft die constant op zoek zijn naar een lap om af te drogen. Wacht jij maar, zeg ik. We gaan het voorportaal in, de trappen op. Ik doe de deur open, ik verkneukel me.

De vrouw is in de woonkamer en kijkt uit het raam. Met afgrijzen zie ik dat ze een lap in haar hand heeft. Ze heeft zwart haar dat aan een slaperige raaf doet denken, ze is bijna net zo groot als papa en hoewel er ontzettend veel vet aan het vlees zit dat ze uit de pan opviste, vlees dat ik gisteravond het liefst wou uitspugen tot ik papa's smekende blik zag, is zij helemaal niet vet, ze is eigenlijk slank, ik zie dat nu als ze wordt afgetekend in het daglicht dat het raam bij elkaar verzamelt. Ze is slanker dan andere vrouwen in de flat. Ze kijkt uit het raam en lijkt Pétur en mij niet in de gaten te hebben. Het doet vreemd aan nu naar haar te kijken, het is alsof iemand haar vergeten heeft. Ik zie vanuit mijn ooghoek dat Pétur zijn rug recht en dat er een grijns op zijn gezicht verschijnt. Ik heb haar waarschijnlijk zo beschreven dat hij een angstaanjagend, drie meter lang gedrocht met behaarde armen en vlijmscherpe tanden zo groot als vleesmesses had verwacht. Ik haat Péturs rechte rug. Ik haat zijn gegrijns. Dan draait ze zich om, Pétur wijkt ach-